

Національно-культурна обумовленість стратегій ведення етикетної комунікації в умовах глобалізаційних процесів

С. В. Новоселецька,* Н. В. Шапран

Національний університет «Острозька Академія», м. Острог, Україна

*Corresponding author. E-mail: svitlana.novoseletska@oa.edu.ua

Paper received 20.02.16; Accepted for publication 02.03.16.

Анотація. Спілкування – комплексний та різноманітний процес, який залежить від різних факторів, таких як етнопсихологічні особливості мовця, спричинені національними і культурними явищами. В сучасному світі виникнення міжкультурних контактів – невід’ємна частина нашого життя. Коли людина потрапляє в інше культурне або мовне середовище, вона потрапляє у світ інших цінностей та правил спілкування. І обов’язково потрібно брати до уваги той факт, що людина спілкується з представниками різних культур і різних мов. Соціолінгвісти дослідили, що ефекти міжкультурних суперечок виникають у макроконтексті мови, що впливає на структурні обставини суспільства. Результати дослідження міжкультурного спілкування можуть використовуватися для покращення практики міжкультурної комунікації. Повільність результатів вивчення пояснюється тенденцією залишатися осторонь від визнання цілісності та рівності усіх культур і небажанням бути частиною досліджуваних культур. Важливо визнати, що погане міжкультурне спілкування породжує багато непорозуміння та шкоди, навіть конфлікти. І навпаки, ті, хто знає багато про міжкультурне спілкування, суттєво впливають на його покращення. Дослідники міжкультурного спілкування зустрічаються з труднощами, які визначаються багатьма факторами двох різних культурних систем. Досить часто виникають мовні казуси, коли, наприклад, члени однієї культурної групи висловлюють компліменти в ситуаціях, у яких для членів іншої культурної групи вони взагалі неприпустимі. Дослідження соціолінгвістичних концептів етикетних форм починаються з етнографії спілкування, які залежать від індивідуальних і крос культурних порівнянь мовних актів, таких як вибачення, відмова, комплімент, прохання тощо.

Ключові слова: міжкультурне спілкування, культура, мова, мовленнєвий етикет, глобалізація.

Питання взаємозв’язку мови і культури та їх вплив одна на одну цікавить мовознавців вже не одне століття. Існують безліч думок щодо цієї проблеми, але однозначної і загально визнаної теорії поки що не знаходимо. На допомогу науковцям у вирішенні даної дискусії з’явилися нові відгалуження лінгвістики, які проводять різноманітні дослідження культурно-етнічних компонентів мови, мовної особистості, мовних стереотипів, ведуться дискусії щодо розмежування мовної та концептуальної картин світу.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що в сучасному мовознавстві прослідковується тенденція до вивчення мовних явищ через екстралінгвальні фактори у тісному взаємозв’язку із ментально-структурною моделлю суспільства.

Першими про активну і конструктивну властивість мови та її здатність впливати на формування культури, психології і творчості говорили В. фон Гумбольдт і Й. Гердер. Ідеї Гумбольдта знайшли своє продовження в працях Л. Вайсгербера, О. Потебні, Е. Сепіра, Б. Уорфа, К. Фосслера та ін. Впродовж останніх десятиліть питання мови і культури активно розробляли А. Вежбицька, Н. Аругюнова, В. Телія, О. Куб-рякова, В. Маслова, О. Селіванова, В. Костомаров, В. Воробйов, М. Толстой та ін. Семантичну структуру слова детально розглядають В. Гак, С. Кацнельсон, Е. Кузнецов, Ж. Соколовська, Д. Шмельов та ін.

Мовознавці досліджують природу взаємодії людини із зовнішнім світом і будують теорію концептуальної структури, яка розкриває шляхи дослідження цього світу (А. Левицький, В. Маслова, З. Попова, Й. Стернін, D. Damljanovic, V. Evans, P. Gardenfors, D. Geeraets, J. Radu, Bogdan та ін.). Центральною проблемою когнітивної лінгвістики є побудова моделі мовної комунікації як основи обміну знаннями.

Суспільство виробляє певні стандартизовані норми соціальної поведінки (у тому числі і мовленнєвої), які визначають уявлення про шаблони поведінки у кон-

кретній ситуації. Щоб функціонувати як єдине ціле, як складна соціальна система, суспільство має встановити такі рамки поведінки індивідів, у яких ця поведінка стає одноманітною, стабільною, такою, що повторюється. Саме такими рамками і є етикет, який за визначенням М. Пилинського, є системою стандартних, стереотипних словесних формул, вживаних у ситуаціях, що повторюються повсякденно: вітання, прощання, вибачення, запрошення, побажання.

Попри шаблонність етикетних фраз і почасти ритуальний характер їх уживання, мовленнєвий етикет має важливе значення для життєдіяльності суспільства і для функціонування мови. Саме в ньому найпомітніше виявляється стан мовної культури, духовні вартості, етичні орієнтації суспільства, характер взаємин між людьми. Це та сфера мови й культури, до якої мають причетність усі члени суспільства, на яких соціальних щаблях вони б не перебували.

Етикет спілкування – явище загальнолюдське. Водночас йому притаманні етнічні особливості, національна своєрідність. Це спричинено, з одного боку, специфікою природно-кліматичних умов, способами господарювання, контакти з іншими народами, впливом релігії, рівнем культурно-цивілізаційного розвитку тощо, а з іншого – вдачею, темпераментом, ментальністю, національним характером народу. Наприклад, мовленнєвий етикет українців свідчить про їхню побожність, шану до батьків, до жінки, демократизм, емоційність, естетизм, делікатність тощо.

У зв’язку із ідіоетнічністю мови навіть між, здавалося б, цілком однаковими за значенням етикетними словами і виразами різних мов немає повної еквівалентності. Американський письменник М. Вілсон, зіставляючи англійську і російську мови, зауважує: «насправді *по-жалуйста* так само подібне на *please*, як фраза *Я кохаю вас, моя любя*, на фразу *Одружіться!*».

Мовленнєвий етикет моделює поведінку людини –

спонукає її у певній ситуації поводитись у відповідний спосіб. Наприклад, нікому б не спало на думку перейти з кимось на «ти» або ображатися, якщо хтось це зробив, якщо б в українській мові не існувало пошанного «Ви» у звертанні до однієї й тієї ж особи. Проблемою є, як саме звернутися до особи жіночої статі, розмовляючи, наприклад, французькою мовою: *madame* (до одруженої) чи *mademoiselle* (до неодруженої). У японській, корейській, в'єтнамській та деяких інших мовах Південно-Східної Азії, як підкреслює І. Голубовська, є не два (ти – Ви), а більше ступенів етикетності. Той, хто говорить, змушений щодо співрозмовника і щодо себе самого обирати відповідні слова та граматичні форми, наприклад, один із 12 займенників, які існують у японській мові на позначення першої особи однини (в українській мові лише «я»), іноземцям японці іноді видаються людьми байдужими, неуважними і навіть неприязними у ставленні до незнайомих. Насправді ж вони, не бажаючи помилитись у визначенні мовленнєво-етикетної позиції, не вступають у контакт, бо не знають, як поводитись із людьми, про яких не мають необхідної інформації.

Стратегії ведення етикетної комунікації теж національно-культурно обумовлені. Так, українцю, наприклад, дивно видається заборона на розпитування про дружину, її здоров'я, успіхи, а також про дітей у розмові між чоловіками-адигами. Це свідчення того, що східні слов'яни менше схильні ніж на Заході та в деяких культурах Сходу, відокремлювати особисту сферу від суспільної. Сучасний німецький дослідник С. Гюнтер, який тривалий час спостерігав за мовленнєвими стратегіями китайців та німців під час перегонів, зауважив, що китайські партнери їм не байдужі, запитували:

«Ви одружені? Чи є у вас діти? Скільки ви заробляєте?» тощо, чим на думку німців, вони вторгалися в недоторкану для західноєвропейця сферу особистого життя.

Для вираження і сприйняття категорії ввічливості важливо, в яких формах вона втілюється: в прямих чи непрямих мовленнєвих актах. Так, голландський дослідник П. ван дер Війст пише про труднощі, які часто мають місце у голландсько-французьких переговорах: голландці формулюють свою позицію і свої пропозиції прямо, не вдаючись до стратегії ввічливості; французи ж, навпаки, використовують значний набір таких стратегій. Тому французи часто оцінюють комунікативні стратегії голландців як неввічливі, непродуктивні, спонтанні, «діяння в лоб» тощо.

Саме тому для успішної комунікації з представниками різних культур необхідно знати «неписані закони» спілкування в різних країнах, особливості національного менталітету та норми поведінки, усталені в певному суспільстві. Наприклад, для успішної співпраці з німцями на перше місце треба поставити пунктуальність та дотримання протоколу; американці зазвичай вірять на слово, але борони Боже його порушити – так можна втратити довіру назавжди, до того ж зіпсувати свою ділову репутацію. Для порозуміння з представниками арабських країн буде корисною демонстрація поваги до людей похилого віку; швейцарцям не заведено дарувати годинники (що є цілком

прийнятим в Україні); французи – співробітники однієї фірми (на протигагу американцям) ніколи не збираються на свята всі разом: керівництво й обслуговуючий персонаж святкують окремо навіть такі демократичні свята, як Різдво; студенти Оксфорду не люблять, коли в їхній присутності хвалять Кембридж і навпаки. В одних країнах прийнято залагоджувати питання по телефону; в інших, наприклад у Єгипті, тільки у присутності всіх зацікавлених сторін. Знання таких особливостей і повага до них набагато спрощують налагодження стосунків між народами та країнами. Нині, коли мільйони людей стають суб'єктами міжнародного спілкування, учасниками спільних проєктів та діяльності, виникає необхідність спільно аналізувати проблеми, розробляти практичні рішення, оцінювати результати діяльності, формувати плани.

Етикетні особливості мовлення носіїв різних культур змінюються в часі і важливу роль у цих деформаціях відіграє процес глобалізації, який дещо спрощує старі традиції та породжує нові – універсальні, більш пристосовані до реалій сучасного світу та прийнятні для представників різних культур. Так, етикетність поведінки сучасних китайців в ситуації «гість – господар» має свої особливості: вони надзвичайно гостинні, але сучасна етикетність, за спостереженням І. Голубовської, суттєво змінилася порівняно з етикетністю давніх китайців.

У північноамериканських індіанців цілком протилежна етикетна ситуація: можна прийти до сусіда, мовчки попалити люльку і піти: комунікація відбулась. В європейській культурі фактичне спілкування, як правило, заповнене мовленням.

Отже, мовний етикет, попри наявність спільних структурних елементів у багатьох етносах (формули прощання, висловлювання, співчуття тощо), має національно-культурну специфіку. Знання цієї специфіки – важлива складова комунікативної компетенції носія інших культурно-мовних традицій, необхідна умова успішної міжкультурної комунікації.

Не можна не визначити, що внаслідок широкого явища глобалізації, притаманного сучасній добі, засоби масової інформації (включаючи фільми різних країн) роблять більш відкритими для нас інші культури. Сучасним людям, якщо їх порівнювати з представниками традиційних культур, властива велика відкритість як передумова більшої здатності до емпатії. У замкнених співтовариствах традиційних культур існувала більш жорстока система регуляції поведінки людини, місце індивіда в суспільстві і все його поведження було чітко визначене його соціальним статусом. Наявність твердих ієрархічних рамок усередині культурного змішування ускладнювало можливість міжкультурного спілкування як сфери, недоступної для традиційних способів регуляції. Культура Нового часу виробила свої, більш універсальні способи регуляції усередині культурного спілкування (етикет), що досить успішно регулюють міжкультурне спілкування на всіх рівнях (дипломатичний етикет, повсякденний, святковий, діловий етикет, етика бізнесу і міжнародних контактів тощо). Модернізація суспільства призвела до трансформацій характеру спілкування як усередині національної культури (між представниками різних соціальних

шарів, різних субкультур, різних етносів), так і між національними культурами, а також між цивілізаціями.

Таким чином, можна стверджувати, що глобалізація стирає культурні розмежування та нищить яскраві, різноманітні барви світу, в якому ще донедавна жило людство. Її жертвами стають культури, мови і традиції не лише тих народів, які представлені невеликою кількістю людей та є незахищеними і слабкими, а й багатомільйонних країн, які є економічно розвинутими та сильними. В процесі міжкультурного діалогу, коли відбувається найщільніший дотик культур, мають місце ряд трансформацій. Так, наприклад, знання національно-культурної специфіки етносу, з представником якого відбувається діалог є дуже важливою умовою успішної міжкультурної комунікації. Однак у глобальному світі все частіше доводиться стикатися з проявами універсальних схем спілкування та норм етикету, які значно спрощують діалог та відвертають появу низки непорозумінь, які значно спрощують діалог через культурні відмінності учасників міжкультурної комунікації.

Проблемами збереження культурної самобутності народів в епоху глобалізації переймаються не лише окремі держави, які захищають в основному тільки свої інтереси, а і міжнародні організації, як наприклад, ЮНЕСКО. Доказом цього є зустріч міністрів культури країн – членів ЮНЕСКО, яка була присвячена аналізу наслідків процесу глобалізації для культурної сфери і діяльності ЮНЕСКО на захист та підтримку самобутності культур. Як відзначив генеральний директор організації ЮНЕСКО відіграло важливу роль у підготовці міжнародного документу на захист нематеріальної спадщини, який дасть змогу країнам-членам більш ефективно захищати національний фольклор.

Було б абсолютною помилкою не сприймати усі запозичення, тобто виявляти надмірний пуризм. Адже серед запозичень є й такі, які необхідні живій мові для розширення її виражальних можливостей, зокрема концептуального розмежування для споріднених понять, стилістичного увиразнення засобів номінації, позначення елементів чужої культури та інтернаціональних реалій. Проте, кожне таке запозичення має стати результатом колективної конвенції мовців внаслідок широкого вживання, що дозволить йому поступово увійти до літературної норми. Це значно легше робити там, де існує усталена традиція нормування і консенсус на рівні гарантів літературної норми.

Інтернаціоналізація мовних і концептуальних картин світу значно збільшує прошарок інтернаціональних слів і словосполучень у кожній окремій мові, де вони вступають у відносини з питомою лексикою, збільшуючи її виражальні можливості і функціонуючи за правилами мови-реципієнта. Тут можна було б навести чималий список словосполучень-кальок, які вживаються у сучасній політичній фразеології. Це, зокрема, фразеологічні інтернаціоналізми типу «полі-

тичні ваговики», «дати зелене світло», «взяти/набрати друге дихання», «взяти курс», «набирати бали», «зійти зі сцени» тощо.

Посилення міжкультурної взаємодії етносів є характерною ознакою сучасної доби. Реалії глобалізаційних впливів на етнонаціональні відносини часом виявляються доволі суперечливими. В одних випадках міжкультурна комунікація може стати джерелом загострення етнокультурних суперечностей, а в інших – навпаки, зближенням етнічних культур. Кожне суспільство об'єктивно зацікавлене у збереженні своєї мовної та культурної самобутності, що в умовах глобального інформаційного простору і легкості транскордонних впливів є досить важким завданням. Виникнення нових явищ у мовах, безумовно, є невідворотнім, адже мова розвивається разом зі світом, однак потрібно вміти розрізняти факти неминучі і ті, які можна замінити національними відповідниками. За таких умов для будь-якої мови не виникатиме ризику знищення та забуття.

У ході дослідження було з'ясовано, що значний вплив на процеси спілкування чинить саме національно-культурне середовище. При чому йдеться не лише про середовище безпосереднього здійснення акту комунікації, а й про умови формування мовної особистості. Проте варто враховувати, що у контексті глобалізації національно-етнічний фактор міжкультурної комунікації дещо послаблюється, поступаючись більш поширеним формам спілкування, запозиченим з інших культур. Дедалі частіше такі форми спілкування набувають ролі універсальних та, уніфікуючись під загальний стандарт, стають нормами, які вважаються прийнятними у процесі діалогу будь-яких культур.

Разом з тим, закони спілкування, випрацьовані в межах певної мови і культури, стають одночасно як механізмом адаптації до соціокультурних умов, так і перешкодою у соціалізації представників одного етносу в середовищі іншого. Адже, як було встановлено у процесі дослідження, різні лінгвокультурні спільноти опираються на різні етнічні традиції, і знання мови, яка стає носієм культурних цінностей, вимагає знання відповідних норм, законів та правил етикету даного суспільства. В іншому випадку, при чому це стосується переважної більшості актів міжкультурного спілкування, виникають комунікативні варіації, причиною яких є глобалізаційні процеси.

Таким чином, проведене дослідження дозволило отримати чітку картину мовної ситуації у глобалізованому світі та Україні зокрема. І беззаперечним фактором її формування є глобалізаційні впливи на міжкультурні комунікаційні процеси, основні риси яких виділено у статті. Таку ситуацію можна вважати загрозливою щодо національних мов та культур, а тому вона потребує втручання через більш детальне вивчення та практичне використання результатів досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія / І.О. Голубовська – К., 2004, 284 с.
2. Левицький В. В. Основи германістики / В. В. Левицький. – Вінниця: Нова книга, 2006, 528 с.
3. Мельникова М.В. Универсальное и национально-специфическое в лексике сферы образования в свете процессов глобализации/ М.В. Мельникова // Вестник Московского университета: Научный журнал. Серия

- «Лингвистика и межкультурная коммуникация». Вып. 3, 2006, 217 с.
4. Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки: Філологічні науки, 2007, №3, 352 с.
 5. Ощепкова В.В. Язык и культура ВБ, США, Канады, Австралии, Новой Зеландии / В.В. Ощепкова – М., 2004, 336 с.
 6. Психологічні перспективи. Вып. 8. – Луцьк, 2006, 125 с.
 7. Рябов Г.П. Межкультурная коммуникация в политике, экономике, образовании, юриспруденции/ Г.П. Рябов // Зусман В., Фролов А. Межкультурная коммуникация: Учебное пособие – Нижний Новгород, 2001, 320 С.
 8. Садохин А.П. Компетентность или компетенция в межкультурной коммуникации/ А. П. Садохин // Вестник Московского университета: Научный журнал. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». Вып. 3, 2007, 233 с.
 9. Семашко Т. Ф. Національний стереотип – посередник між сприйняттям мисленням, мовою та культурою / С.Ф. Семашко. Наукові записки НУОА — Серія Філологічна № 42, 2014, С.145-148
 10. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова. – М., 2000, 264 с.
 11. Хаймс Д. Этнография речи / Д. Хаймс // Новое в лингвистике. Вып.7. – М., 1975, 156 с.
 12. Чередниченко О.І. Об'єднуюча функція мови / О.І. Чередниченко // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2003, С.3
 13. Erickson E. Advantages and disadvantages of qualitative research. – Lexington, 1989, 338–353 P.
 14. Gee J. Socio-cultural approaches to literacy. – New York: Cambridge University Press, 1992.
 15. McKay S.L., Hornberger N.H. Sociolinguistics and language teaching. – Cambridge University Press, 2010, 400 p.
 16. Боднар А.Я. Проблема міжкультурної комунікації у викладанні іноземної мови у ВНЗ [Електронний ресурс] / А. Я. Боднар, Т. О. Верещагіна. – Режим доступу до статті: www.library.ukma.kiev.ua
 17. Дзюба І. Глобалізація й майбутнє культури [Електронний ресурс] / І. Дзюба. – Режим доступу до статті: dialogs.org.ua
 18. Мова як символічний код культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: www.djerele.com

REFERENCES

1. Holubovska E. O. Ethnic peculiarities of the languages in the world: Monograph / E. O. Holubovska. – K., 2004, 284 p.
2. Levytsakiy V. V. Basis of Germanic studies / V. V. Levytsakiy. – Vinnitsa: Nova knyha, 2006, 528 p.
3. Melnikova M. V. Universal, national and specific features of vocabulary in education sphere in the globalization processes / M. V. Melnikova // Moscow university bulletin: Scientific journal, 2006, 217 p.
4. Scientific bulletin of Lesya Ukrainka Volyn state university: Philology studies, 2007, 352 p.
5. Oshchepkova V. V. Language and culture of the USA, Great Britain, Canada, Australia and New Zealand – Moscow, 2004, 336 p.
6. Psychological perspectives. Publication I. – Lutsk, 2006, 125 p.
7. Riabov G. P. Intercultural communication in politics, economics, education and jurisdiction // Intercultural communication: scientific guide. – Nizhniy Novgorod, 2001, 320 p.
8. Sadokhin A. P. Competence in the intercultural communication // Moscow university bulletin: Scientific journal: Linguistics and intercultural communication, Publication III, 2007, 233 p.
9. Semashko T. F. National stereotype – mediator among thinking, language and culture // Scientific notes of the National university of “Ostroh Academy”, Philology Publication 42, 2014, P. 145-148
10. Ter-Minasova S. G. Language and intercultural communication. – Moscow, 2000, 264 p.
11. Hayms D. Language ethnographics // New in Linguistics, Publication 7. – Moscow, 1975, 156 p.
12. Cherednichenko O. I. United function of the language // Language and conceptional images of the world. – Kyiv, 2003, P. 3.
13. Erickson E. Advantages and disadvantages of qualitative research. – Lexington, 1989, P. 338–353
14. Gee J. Socio-cultural approaches to literacy. – New York: Cambridge University Press, 1992.
15. McKay S.L., Hornberger N.H. Sociolinguistics and language teaching. – Cambridge University Press, 2010, 400 p.
16. Bodnar A. Ya. Problems of teaching foreign languages in high educational establishments. – Electronic resource: Library.ukma.kiev.ua
17. Dziuba I. Globalization and future of culture. – Electronic resource: dialogs.org.ua
18. Language as symbolic code of culture. – Electronic resource: www.djerele.com

National and cultural peculiarities of etiquette communication strategies in the world of globalization

S. Novoseletska, N. Shapran

Abstract. Communication is rather complex and various process, which depends on several factors, such as ethnopsychological peculiarities of the speaker, caused by national and cultural factors. In modern world the establishment of international contacts is an essential part of our life.

When a person occurs to be in another cultural and language environment, it is actually in another world of values and the rules of communication. It should be taken into consideration when anyone is interacting with the representatives of different cultures and languages.

Sociolinguists have also shown that the effects of intercultural miscommunication generated in the micro contexts of talk, in turn, have an impact upon the structural circumstances of the society. Sociolinguists, however, have been slow to address how insights from their studies of intercultural communication can be used to improve the practice of intercultural communication, this slowness is because of the tendency of sociolinguists to take a stance as outsiders and in their recognitions of the integrity and equality of all cultures, to be reluctant to “meddle” with the cultures they study. Given our increasingly interdependent and intercultural world, and the rapidly accumulating evidence of the damage caused by poor intercultural communication, it is essential that those who know so much about intercultural communication contribute to its improvement. Intercultural communication studies are concerned with a number of features of two cultural systems as they are used in a particular intercultural encounter.

There are such basic sociolinguistic concepts as speech community, communicative repertoire, and communicative competence as they evolved and came to be defined in the ethnography of communication, as well as the characteristic methods and units of analysis of ethnographic research into communication-communicative situation, communicative event, and communicative act. The research approach takes its cue from the ethnography of communication focusing on the identification and cross-cultural comparison of speech acts such as on apologies, refusals, rejections, compliments, complaints, requests, and others.

A great deal of cross-cultural misunderstanding occurs when the meanings of words being used by people who are speaking the same language are interpreted in radically different ways. Some may seem humorous. As a blend of scientific and humanistic approaches, the ethnography of communication has two foci; particularistic and generalizing. On the one hand, it is directed at the description and understanding of communicative behavior in specific cultural settings, but it is also directed toward the formation of concepts and theories upon which to build a general theory of language development and use.

Keywords: *intercultural communication, culture, language, language etiquette, globalization.*

Национально-культурная обусловленность стратегий ведения этикетной коммуникации в условиях глобализационных процессов

С. В. Новоселецкая, Н. В. Шапран

Аннотация. Общение – это комплексный и разнообразный процесс, который зависит от разных факторов, таких как этно-психологические особенности спикера, вызванных национальными и культурными факторами. В современном мире осуществление межкультурных контактов – это сейчас неотъемлемая часть нашей жизни. Когда человек попадает в иную культурную или языковую среду, по существу он попадает в мир иных ценностей и правил общения. И обязательно нужно брать во внимание тот факт, что он общается с представителями разных культур и разных языков. Социолингвисты довели, что эффекты межкультурного разногласия возникают в макроконтексте речи, что имеет влияние на структурные обстоятельства общества. Результаты изучения межкультурного общения могут быть использованы для улучшения практики межкультурного общения. Медлительность результатов изучения объясняется тенденцией оставаться в стороне от признания цельности и равенства всех культур и нежеланием стать частью изучаемых культур. Важно признать, что плохое межкультурное общение порождает много непонимания и вреда, даже конфликтов. И наоборот, те, кто знают много о межкультурном общении, существенно влияют на его улучшение. Исследования межкультурного общения встречаются с трудностями определяемыми многими факторами двух культурных систем. Очень часто случаются языковые казусы, когда, например, члены одной культурной группы выражают комплименты в ситуациях, в которых для членов другой культурной группы они вообще неприемлемы. Исследования социолингвистических концептов этикетных форм начинаются с этнографии общения, зависящих от индивидуальных и кросскультурных сравнений языковых актов, таких как извинение, отказ, комплимент, просьба и т.д.

Ключевые слова: *межкультурное общение, культура, язык, языковой этикет, глобализация.*